

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Akik látták Petőfit*

Forrás:

Magyarország

Bp.
(Hely)

1922. V/28
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oida)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Petőfi Sándor

Idő

"1922"

Személy

Akik látták Petőfit

Gleichweit bácsi és Udvardy Sándor nyug. vármegyei főszámvéve Elmondják, hol és mikor találkoztak és beszéltek Petőfi Sándorral. Kertfelügyelő szeretnék lenni, még birom a munkát — mondja a 91 éves nyomorgó Gleichweit

(A Magyarország tudósítójától.) A múlt vasárnap részletesen megemlékeztünk Rácz Józsefről és Zalányi Jánosról; Petőfi még élő két kortársáról. A napokban a József-körut egyik zálogházában történetesen Gleichweit Vince 91 éves szücsmester jelenlétében beszéltek cikkünkről, aki az ékhalál rémétől fojtogatva jött oda, hogy utolsó holmiját, egy maga készítette szőrmetakarót adjon el. Petőfi nevének hallatára felneszelt az öreg és könnyezve szólt közbe, hogy ő is látta a nagy költőt és ismételtelen beszélt is vele.

Az eset egyik szemtanúja felhívta figyelmünket az öreg szücsmesterre, akit munkatársunk nyomában fel is keresett Batthyány-tér 3. szám alatt levő lakásán, hogy elbeszélgesse vele és a lehetőséghez képest megtudja Petőfi-vel való találkozásának részleteit és körülményeit.

A régi ház gondnoka kalauzolt fel bennünket

Gleichweit apóhoz,

aki az elhanyagolt hátsó épület első emeletén lakik. Ismételt és erős kopogtatásunkra magas és szélesvállu, hosszú ezüstszakállu tisztas öreg ember nyit ajtót. Szelid tekintete kérdőleg függ rajtunk és miután előadtuk jövetelünk célját, barátságosan tessékelt be bennünket a nagy és majdnem üresen álló konyhán keresztül a lakás egyetlen szobájába. Az egyik ágyon betegen

ekszik egy összeaszott, halálosan sápadt öreg-szszony. Megtudjuk, hogy a felesége. Hellyel kínál meg bennünket és anélkül, hogy bevárta volna kérdezősködésünket, beszélni kezd:

— Baján születtem 1831 decembe. 24-én. Körülbelül tizenhat éves koromban kerültem fel Pestre mint szücslegény. A küszöbön álló háboru miatt azonban munkaalkalom nem igen volt, követtem hát társaim példáját és én is honvédek álltam be. Aztán mindjárt másnap beszéltem Petőfi Sándorral. Egy beteg barátomat akartam meglátogatni a kórházban. A kapuban megszólított valaki, vállamra tette kezét és ezt mondta:

„Széles legény vagy, fiatal barátom. Remélem, hogy jó honvéd lesz belőled és derekasan küzdesz majd a hazáért.“

Én erre megemlítettem neki, hogy tegnap lettem honvéd és így még nem ismerem, s nem tudom, hogy kit tiszteljek benne. Azt felelte:

— Én Petőfi Sándor vagyok.

— Azután összekerültem egy Mészáros Sándor nevű honvéddel — néhány évvel ezelőtt halt meg a menházban, — akivel hamar összebarátkoztunk. Megemlítettem neki, hogy beszéltem ám Petőfi Sándorral. Szegény, akkor azt találta mondani: „Nem bánom, ha meghalok is, de én is szeretném neki személyesen megigérni, hogy derek honvéd leszek.“ Aztán rövidesen elszántuk magunkat,

elmentünk hozzá és megesküdtünk neki először én, azután Mészáros, hogy igazvéri honfjak leszünk

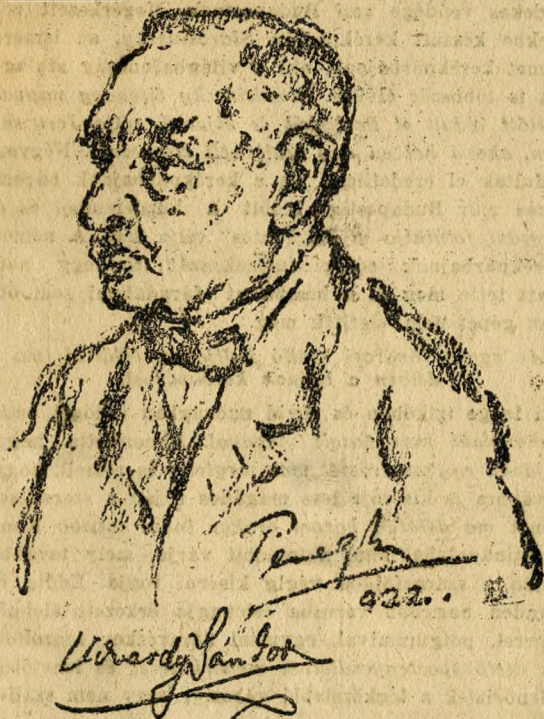
és a haza érdekében cselekszünk majd mindig, mire ő kezét szoritott velünk és azt mondta:

— Fiuk, ha meghalunk is, a hazáért halunk meg!

— Nem emlékszik Gleichweit-bácsi, hol lákott akkor Petőfi és körülbelül mikor történt ez?

— Ez három héttel azután volt, hogy katona lettem. Akkoriban Petőfi, ha nem csalódom, a Dohány-utcában lakott. Már előbb, március 15-én is láttam, de nem beszélhettem vele.

összes szónokokat és hallottuk, amikor Petőfi a „Talpra magyar“-t szavalta. A március 15-i eseményeket nem akarom részletezni, mert azok eléggé ismeretesek. Déli harangszókor loholtam haza, nálunk ugyanis az volt a szokás, hogy aki idejében nem jött az ebédhez, nem kapott

semmit enni. Délután a városházához men-
tünk a többi temérdek néppel együtt. A város-
házának nem volt erkélye, hát

a szónokok a kapu fölötti nagy ablakba
álltak és a keresztfába fogódzva beszéltek

gos az idő és iparkodok, néha megkeresek 20
koronát is egy délelőtt. Délután, ha hoznak egy
kis javítani valót, hát azon dolgozgatok. Mégis
sokszor koplalunk . . . Csak valami kert-őri,
vagy felügyelői állást tudnék szerezni, mert
még bírom a munkát és jó egészségben
vagyok.

Talán csak nem fognak elfeledkezni rólam,
szegény öreg emberről.

Rajzolókkal a tegnapi nap folyamán Pe-
tőfinek még egy életben levő kortársát is fel-
kerestük,

udvardi Udvardy Sándor,

nyug. vármegyei főszámvevőt, aki leányának
Német-utcai lakásán lakik. A 90 éves öreg ur
friss és folyékony előadással a következőkben
ismertette Petőfivel való ismételt találkozását:

— Az 1847—48. tanévben gimnazista voltam.
Társaimmal együtt annak idején gyakran oson-
tunk be a Pilvax-kávéházba, természetesen az
udvari hátsó bejáraton, nagyon is vigyázva
arra, hogy a pedellus észre ne vegyen bennün-
ket. Itt persze nagyon sokszor láttuk Petőfit,
aki abban az időben gyakran tartózkodott a
kávéházban. Legtöbbször barátaival beszélge-
tett. De számos esetben láttam őt billiárdozni
is. Abban az időben még csak babára játszo-
tak. (Ugynevezett „kégli“-játék.) Egy ilyen al-
kalommal azután Petőfi valamelyik asztalhoz
támasztotta dákóját és az hogy, hogy nem, el-
dőlt. Társaim közül az egyik azután felemelte
a földről, mire Petőfi megköszönte ezt a szives-
ségét. Mi persze irigyeltük, kitétetett tár-
sunkat.

— Március 15-én ismételten láttam Petőfit.

Aznap összebeszéltünk és nem mentünk el az
iskolába. Részt vettünk a mozgalmas nap min-
den nevezetes részletében. A Muzeum előtt le-
folyt ünnepség alkalmával végighallgattuk az

Be szerettem volna menni Petőfi után a
Pilvax-kávéházba. A „policájok“ azonban
nem engedtek be.

Egész biztosan emlékszem, hogy „energisen“
megfogott és félrelódított az egyik. A Muzeum-
nál nem hallottam Petőfit szavalni. Nem tu-
dom, merre kószáltam akkor. Egyszer a Hat-
vani-utcában is találkoztam vele. Több tiszttel
ment együtt, hát csak messziről köszöntöttem.

Utóljára a harctéren láttam.

Többször is beszédet intézett hozzánk, buzdít-
gatott bennünket, hogy teljesítsük azt, amire
hitet tettünk. Ez persze még jóval a fegyverlora-
kás előtt volt, aztán nem találkoztam vele többé,
ott kellett neki élvezni Segesvárnál. Persze
nekihasáltak azok az oroszok . . . Lássá, eltűnt,
mint hogyha ellopták volna . . .

— A háborúság végeztével azután folytat-
tam a mesterségemet. Hamarosan kikerültem
Párisba, ahol közel hét évtizedig dolgoztam.
Majd hazajöttem és önállósítottam magam.
Mondhatom, jól ment a dolgom. Igaz, hogy ki-
tűnő szücs is voltam. Szép pénzcsekét tettem
félre, de hát megváltoztak az idők és mindent
féllettünk. Pedig ahhoz a pénzhez nem tapadt
ám más emberek könnye, csak az én verejté-
kem. Becsülettel dolgoztam mindig és

most, hogy elvénhedtem, nem tudom, nem
halunk-e meg éhen . . .

Ez itt az öregastyán, akit meggyötört és az
éhhálalig hajszolt a sors, keservesen sírni kez-
dett. Sűrűn hulló könnyecskéjei végiggördül-
tek barázdás arcán és megülték ezüstszakállát.
További érdeklődésünkre szomorúan mondja
el, hogy hat fiúgyermeke volt, akik bizony va-
lamennyien meghaltak. Itt elcsuklott az öreg
hangja és újból könnyezni kezdett.

— És most miből él Gleichweit bácsi?

— Délelőttönként zacskót ragasztok. Ez-
réért három koronát fizetnek és ha szép, vilá-

a néphez, többek között Petőfi is. És akkor láttam őt utoljára.

— Másnap azután tanárunktól kikaptunk, aki figyelmeztetett bennünket, hogy ha még egyszer elmaradunk az iskolából, nem kapunk májusra bizonyítványt és így az egyetemi tanulmányokból semmi sem lesz. Elvégezve a „poétaosztályt“, önként jelentkeztem honvédnek, azonban gyöngének találtak és így csak 1849-ben, amikor a mieink Budavárát ostromolták, jelentkeztem a sorozó komissionál, ahol alkalmasnak is találtak. A 95-ös zászlóaljhoz osztottak be, rövidesen azonban a Don Miguel ezredhez tettek át, amelynek kötelékében végig is küzdöttem a szabadságharcot. Augusztus 31-én egy osztrák lovásbrigád elfogott bennünket, hadifogságba kerültem, majd rövidesen az olaszországi „Strafcompagnie“-ba osztottak be. Firenzében és Milánóban teljesítettem szolgálatot közel három esztendeig. Azután a székesfejérvári tartalékszázlójba osztottak be. Onnan rövidesen a vármegyéhez kerültem. A Schmerling-rendszer bukása után alszámvevő, majd később főszámvevő lettem és mint ilyen mentem 70 éves koromban nyugdíjba. 1832 március 4-én születtem, most tiprom a kilencvenegyedik évet s július 1-én lesz nyugdíjba menetelem huszadik évfordulója.

Mosolyogva jegyzi meg az öreg ur:

— *Nem hiszem, hogy sok embernek fizet az állam husz évig teljes nyugdíjat.*